

"Want ik wordt nu tot een drankoffer geofferd, en de tijd mijner ontbinding is aanstaande. Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden, voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag gevel zal, en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning hebben liefgehad." - 2 Tim. 4:6-8 -

De apostel Paulus heeft deze brief geschreven aan zijn geestelijke zoon Timotheüs. Bij het schrijven van deze brief, zit de apostel in de gevangenis te Rome. Wij weten dat vanuit Gods Woord. Heeft de apostel nog een vooruitzicht? Is er nog hoop voor hem, dat hij vrijgelaten wordt om de volle raad Gods weer te mogen verkondigen in de gemeenten? Nee, die verwachting is er niet meer voor de apostel, hij weet dat de laatste vijand die teniet gedaan moet worden, spoedig zal aanbreken. Paulus ligt voor de poorten der eeuwigheid, hij zal als een drankoffer geofferd worden. Is de apostel benauwd of bevreesd en grijpt de eeuwigheid hem niet aan? Oh nee, de apostel mag reeds de zegekroon zien liggen, die aan de andere kant voor hem bereid ligt. Hoe is dat mogelijk geliefde lezer? Wel, omdat de God van Paulus ook door de gevangenschappen heengaat en daar zijn volk opzoekt en bewaard in Christus. "In hun kruis geeft Hij hun goeden moed..." Door de genade die hem geschonken is in de tijd mag hij over alles dingen heen zien, ook over de dood, en zeggen: "Want ik word nu tot een drankoffer geofferd, en de tijd mijner ontbinding is aanstaande." Hij heeft zijn geestelijke zoon Timotheüs in deze brief bevestigd en vermaant in zijn ambtelijke bediening. "Predik het Woord, houd aan tijdiglijk, ontijdiglijk, wederleg, bestraf, vermaan." Timotheüs heeft veel liefde en steun van zijn geestelijke vader gehad, maar nu komt er een tijd dat hij gescheiden zal gaan worden van zijn geestelijke vader. We lezen nergens dat de apostel dit schrijft in de zin van, dat Timotheüs hem nu moet missen. Nee, maar hij waarschuwt en onderwijst hem in de liefde van Christus en met de wetenschap dat de tijd zijner ontbinding nabij is. Wanneer de apostel schrijft dat hij als een drankoffer geofferd zal worden, wat bedoeld hij daar dan mee? De apostel neemt hier een heerlijk beeld uit de ceremoniële dienst onder het oude volk van Israël. De ceremoniële diensten hadden wel afgedaan onder het nieuwe verbond in Christus, maar daarom kan dit wel tot onderwijs zijn, wat wij hier ook bezien. Want wanneer een Israëliet onder het oude Verbond een brand- of een schuldoffer in de tempel des Heeren bracht, dan had hij daarnaast ook een vat met olie of met wijn bij zich. Waarom, vraagt u zich misschien af? Wel, wanneer het schuld- of brandoffer volkomen was verteerd, nam de priester het betreffende drankoffer over van hem, en goot dit drankoffer uit voor het altaar des Heeren. Hiermee sprak hij of zij uit de volkomen overgave en toewijding aan de Heere. Een drankoffer was dan ook bestemd om God te loven en volgde na een brand- of zoenoffer. Dat brand- of zoenoffer wees reeds heen naar Hem, Christus Jezus, Hij die komen zou in de volheid des tijds, om Zijn leven af te leggen als een volkomen offerande voor de zonden van Zijn Kerk, en wanneer een Israëliet dit mocht ervaren onder het oude Verbond, dan mocht hij hier reeds de kracht ervan ondervinden in zijn leven. Lezers, wanneer wij de weldaden daarvan mogen ervaren in ons leven, dan kan het niet anders, of er zal een drankoffer volgen, Of denkt u, als de levende Kerk, de weldaden van dat zoenoffer van die dierbare Christus in de ziel mag ervaren, dat er dan geen drankoffer volgt, namelijk de volle overgave en toewijding aan de

Heere en Zijn dienst? Dit drankoffer is namelijk vervuld met de liefde van God in Christus en met de aanbidding tot God in Christus. Dit drankoffer is bestemd om de Heere te prijzen voor de verkregen weldaden. Als de apostel Paulus dan zegt: "Ik word nu tot een drankoffer geofferd.", is dat niet om nog een offer te brengen voor zijn zonde en schuld, want dat offer was reeds gebracht door Zijn dierbare Koning en Zaligmaker, Die van eeuwigheid met Zijn hart Borg was geworden, om Paulus terug te brengen in een herstelde en verzoende gemeenschap met God. Daarvan heeft Christus getuigt: "Zie Ik kom, in de rol des Boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden Mijns ingewands." Nee, Paulus zegt hier niet dat hij in de plaats van Christus gaat staan met zijn drankoffer. Dat heerlijke schuldoffer was reeds voor Paulus gebracht en volbracht aan het kruis van Golgotha. Hij heeft immers met Zijn bloed de zonde en schuld van Zijn gans uitverkoren Kerk betaald. Paulus heeft nooit anders willen weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. Deze man Gods heeft in het bijzonder mogen schrijven dat het zalig worden niet is uit de werken der wet, maar enkel door het geloof in Jezus Christus, door de gelovige toepassing en vereniging in en met die dierbare Zaligmaker. Lezers, als er één gewerkt heeft in zijn leven voor de zaligheid, dan Paulus wel in zijn eertijds. Van zijn kindse dagen onderwezen aan voeten van Gamaliël, zeker, werken heeft hij daar geleerd, maar, oh wonder, hij heeft ook geleerd om daaraan te sterven. In zijn eertijds heeft Paulus met de wet geleefd, maar toen het gebod inkwam, ging Paulus sterven met de wet. Daar liet de wet hem zien, dat erin hem, dat is in zijn vlees geen goed woont. Het gebod dat ten leven was, bracht Paulus de dood, bracht hem aan het einde der wet waar hij alle hoop zalig worden verloren had. Wat is er toen gebeurd in het leven van Paulus? Toen is dat wonder van vrije genade geschiedt in zijn leven, namelijk dit: "Want het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft." Toen heeft het Gode behaagd Zijn Zoon in hem te openbaren. Christus werd geboren in het hart van Paulus, tot een volkomen verzoening van al zijn zonden en werd hij verenigd in Christus met een Drie-enige God. Daarom kon Paulus nu zeggen tegen zijn geestelijke zoon Timotheüs: "Ik word tot een drankoffer geofferd." Een drankoffer, niet om mee te betalen, maar waarin hij zijn leven en zijn bloed overgeeft aan de dienst des Heeren en de zaak en Naam des Heeren. De tijd zijner ontbinding is aanstaande, hij zal spoedig de marteldood sterven, om daarna in te gaan in de vreugde van zijn Heer en Christus. Ontbinding, dat kan niet van iedereen gezegd worden, want als wij onbekeerd leven en sterven, zullen wij straks geenszins in die vreugde delen, maar dan zal eeuwige gebondenheid ons deel zijn. Dan zullen wij voor eeuwig gebonden worden in de kluisters van de eeuwige dood. Als het sterven wordt voor ons, waar zullen wij zijn? Zullen wij dan aankomen in de havens van de eeuwige duisternis, of in die haven van het eeuwige, zalige hemelleven?

Nadat de apostel zijn einde beschreven heeft aan zijn geestelijke zoon Timotheüs, kijkt hij terug op zijn leven in de dienst des Heeren. Hij zegt daarvan: "Ik heb de goede strijd gestreden." Er is een verleden voor Paulus, waarin hij mag roemen in God. Hier spreekt hij uitsluitend over de daden Gods in zijn leven, zowel in particuliere genade als in de ambtelijke genade. Paulus zegt niet dat hij iets in zijn leven heeft gedaan, maar dat God wat in zijn leven gedaan heeft, tot Zijn eer. Nee, wat Paulus in het verleden heeft gedaan is niet

tot Gods eer, wel wat de Heere heeft gedaan. En wat is dat dan? Wat het verleden betreft, na zijn bekering, noemt hij deze drie zaken. "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden." Hij heeft het hier dus niet over zijn eertijds, waarbij hij als een farizeeër aan de voeten van Gamaliël lag. Dan heeft hij het er niet over dat hij zich verblijdde in de dood van Stefanus. Dan heeft hij het er niet over wat hij gedaan heeft om de Kerk des Heeren te vervolgen en uit te roeien. Al deze dingen bracht Paulus zelfs tot deze belijdenis: "Ik ben de grootste van alle zondaren en minste van al de apostelen!" Al Gods kinderen zullen dit met Paulus belijden dat zij de grootste der zondaren zijn. Moeten wij dan niet zeggen één blijkje van zijn gunst onwaardig te zijn, Kerk des Heeren? Die drie zaken, de Paulus opnoemt, komen van God en daar is van hem niets bij. Maar, zult u zeggen, hij zegt driemaal "ik". Komt Paulus daar niet met zichzelf naar voren? Nee, dan verstaan wij dit verkeerd. Hij zegt niet, ik heb die goede strijd gestreden, maar. Ik heb de goede strijd gestreden. Er kan zoveel strijd zijn in het leven van een mens, wat niet de goede strijd is. Er is maar één goede strijd, en dat is de strijd des geloofs, dewelke de Heere Zijn kinderen doet strijden. Paulus wil niet zeggen dat hij als een krachtige held heeft gestreden, maar hij zegt hier dat hij als een krachteloze de goede strijd heeft gestreden. Daarom heeft Paulus gezegd: "Als ik zwak ben, dan ben ik machtig." Toen Paulus zwak was en niets meer had, toen hij krachteloos was, was hij machtig. De Heere heeft hem in Zijn sterkte en macht doen laten strijden. Paulus was in Zichzelf krachteloos, maar door het geloof was hij machtig, daarvan zegt hij: "Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft." Hij roemt niet in zichzelf, maar hij roemt in het werk des Heeren, als hij zegt: "Ik heb de goede strijd gestreden. Dat is de strijd die al Gods kinderen hierin dit leven moeten strijden en dat volk heeft geen kracht in zichzelf. De Heere ontkracht zijn kinderen, opdat zij zouden leren dat is er in hen geen kracht is tegen die grote menigte aan vijanden. Kent u dat, geen kracht meer te hebben tegen die vijanden, tegen de duivel, de wereld, de zonde en ons vlees? Gods kinderen vrezten nog wel eens met David: "Nu zal ik nog één dezer dagen in de handen van Saul omkomen. "Zij moeten het in eigen kracht verliezen van alle vijanden, opdat het woord Gods vervuld wordt: "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." Gods kinderen mogen in al hun zwakheden strijden in de Naam des Heeren. De strijd voor eigen eer zijn wij, ook na ontvangen genade, wel gewend te strijden, maar daarmee halen wij donkerheid over onze ziel. Wanneer Gods kinderen vergeten waar de Heere ze vandaan heeft gehaald, dan gaan ze altijd in eigen kracht strijden. Hoe vaak moeten zij het dan verliezen? Vroeger zeiden ze wel: "Die kroon moet omgekeerd, omgekeerd en omgekeerd worden." Dat leert Gods kind hier aan deze zijde van het graf wel. In beginsel, wanneer de Heere Zijn kinderen in de vrijheid gesteld heeft zijn er nog zoveel oefeningen nodig in het leven der genade, om te leren dat Zijn kracht alleen in zwakheid wordt volbracht. Nee, dat weet een kind van God in de aanvang nog niet. Ik hoef het ook niet tegen hen te zeggen, want ze komen er zelf wel achter, hetgeen Christus ons leert: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Maar als wij in de strijd Gods eer mogen bedoelen, zullen wij, gelijk David gedwongen werd om tegen Goliath te strijden, de overwinning behalen in Christus. Heeft Gods kind nog nooit één overwinning behaald over de zonde, de duivel, de wereld en het eigen vlees? Zij zijn in Christus meer dan overwinnaars. Zal ik eens enkeling noemen die streden en mochten overwinnen? Dat was Jozef! Kent u die vanuit Gods

Woord? Waar de zonde voor hem zo makkelijk werd gemaakt, heeft hij die goede en schone strijd gestreden en de vrouw van Potifar geantwoord: "Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?" Ook hoor ik Abraham spreken tot de Koning van Sodom, als hij die mensen heeft verlost. Dan spreekt die Koning: Geef mij alleen de mensen maar terug, al de buit is voor u. Abraham zegt dan: Nog geen schoenriem zal ik van u aanvaarden, opdat gij misschien niet zoudt zeggen, ik heb Abraham rijk gemaakt. Nee, bij de mens komt het niet vandaan, het komt bij God vandaan. Dan mogen de vijanden er wel eens onder liggen. Ik weet wel dat de vijanden er ook wel eens bovenliggen, maar dan hebben Gods kinderen het zo slecht. Daarom is er die goede, schone strijd tot de eer van Zijn Naam en een zonde dodend leven in de kracht van Christus dood en opstanding. Gods kinderen zijn onbekwaam tot enig goed, maar toch mogen zij door genade die goede strijd strijden, in Hem, in Wie dat volk meer dan overwinnaar is. "Gij Heere alleen Gij zijt, Verwinnaar in de strijd en geeft Uw volk de zegen." Paulus schrijft verder aan zijn geestelijke zoon Timotheüs: "Ik heb den loop geëindigd." Dit is beeldspraak, want dit zag op de Spelen in die dagen. Velen liepen om die prijs te behalen, maar weinigen ontvingen die prijs, omdat zij niet aan het eind van de loopbaan kwamen. Paulus was aan het eind van zijn van zijn aardse loopbaan gekomen. Paulus heeft de loop geëindigd, omdat de Heere ondanks alle hindernissen daarvoor instond. De Heere geeft de moeden kracht. De jongen zullen moede en mat worden en de jongelingen zullen gewisselijk valen, maar die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen. Zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden. Zij zullen lopen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden. Ziende op die overste Leidsman en voleinder des Geloofs, zegt Paulus, heeft hij altijd goede moed gehad. Dan mogen Gods kinderen wel eens zeggen: "De Heere is zo getrouw als sterk, Hij zal Zijn werk voor mij volenden." Maar Paulus noemt nog een derde zaak, namelijk: "Ik heb het geloof behouden." Hij heeft het geloof behouden! Kon Paulus zijn geloof dan nog verliezen, vraagt u? Nee, want er bestaat geen afval der heiligen. Hoe kant dat? Ik denk aan zijn medebroeder en medestrijder Petrus, tot wie de Heere had gesproken: "De satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe. Maar ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude." Als Paulus dan zegt: "Ik heb het geloof behouden," dan roemt hij in de voorbede van Christus, Die ook voor hem had gebeden dat zijn geloof niet zou ophouden. De oefeningen zijn wel eens weg in leven van Gods kind, maar het wezen van het geloof, ingeplant in de wedergeboorte, gaat nooit meer weg. O, lezers, als wij eens op ons sterfbed komen en voor de poorten van de eeuwigheid, zoals Paulus, zullen wij dan ook in zo'n verleden kunnen roemen? Kunnen wij dan zeggen: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden." Kunt u dan zeggen dat die Christus ook uw Christus is geworden en dat u Hem heeft leren als uw eigen Borg en Zaligmaker? Straks zal Paulus gedood worden, maar de heerlijke toekomst die hem wacht kunnen zij hem niet ontnemen, want hij gaat nog door en blikte daarbij niet alleen in zijn verleden, maar ook in zijn toekomst. Want als laatste schrijft Paulus aan zijn geestelijke zoon Timotheüs: "Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal, en niet alleen mij, maar ook alle die Zijn verschijning liefgehad hebben." Wat een toekomst! Paulus zegt dat die kroon der rechtvaardigheid voor hem is weggelegd, en dat betekent, het eeuwige leven! Wat een wonder dat die kroon voor Paulus en al Gods

kinderen wordt bewaard, want als die in onze hand zal worden gegeven, zouden wij hem erdoor brengen. Wij hebben in Adam alles erdoor doorgebracht, maar in die tweede Adam is dat niet meer mogelijk. Die kroon der rechtvaardigheid wordt, met eerbied gesproken, bewaard in de Hemel. Kind des Heeren daar kan de vijand niet meer bij, daarom is de overwinning zeker! Die kroon is het genadeloon dat Gods kinderen uit de verdiensten van Christus zullen ontvangen. Hij heeft die kroon verdiend, want Hij is als overwinnaar uit de strijd gekomen. Paulus heeft hierin dit leven alles gekregen, wat betreft zijn zaligheid en aandeel in Christus. Maar de prijs van zijn roeping en verkiezing ontvangt hij in de Hemel! Neemt Paulus die kroon zelf aan? Geenszins! Paulus ontvangt hem uit de hand des Heeren, de rechtvaardige Rechter. Paulus heeft die kroon niet verdiend, dat heeft zijn Borg gedaan. Nu komt het er zo op aan dat Christus ook de onze is. Zal de Heere, de rechtvaardige Rechter, ons die kroon ook schenken? Hij zal het zeker niet verkeerd doen, want Hij is niet onrechtvaardig. Paulus had uit genade recht gekregen op die kroon en toch krijgt hij die kroon op grond van het recht, want Paulus ontvangt hem op grond van het recht en door dat recht dat in Christus zijn genoegdoening heeft gevonden. Dat Goddelijke recht heeft alleen genoegdoening in de verdiensten van Christus gevonden, Die Gods deugden verheerlijkt heeft, Die de schuld betaald en de straf gedragen heeft. Daarom valt ervan een kind van God in Christus niets meer te eisen, omdat aan alle eisen is voldaan. "De schuld uws volks heb Gij uit Uw Boek gedaan, ook ziet Gij geen van hunne zonden aan." De kroon wordt ontvangen uit de hand van de rechtvaardige Rechter. Als de mensen horen van een rechtvaardige God en Rechter zouden ze gaan beven en sidderen, maar Gods kinderen mogen zich verblijden in die rechtvaardige Rechter, daar ligt de vastigheid en daarom is de kroon voor dat volk zeker. De zaligheid van de Kerk, daar kan men trachten aan te tornen, maar die ligt vast verankerd in een Drie-enige God. Die zaligheid, die kroon der rechtvaardigheid, dat eeuwige even, is zo zeker voor Gods kinderen. Daar zal geen klauw van achterblijven. Bent u er ook van verzekerd dat u die kroon zult krijgen, of wordt u nog heen en weer geslingerd? Hoe komt dat? Hebt u nog zo weinig kennis van Christus, als Borg, en staat u niet naar vermeerdering van die kennis? Hoe meer u van Hem mag kennen, hoe vaster uw aandeel en zaligheid in Hem komt te staan. Hoe meer u van Hem mag kennen, hoe meer u zult verdwijnen. Dan blijft er van u niets meer over, dat hoeft ook niet, als Hij maar overblijft. Daarom dat wonder dat Paulus en al Gods kinderen de kroon der rechtvaardigheid in die dag zullen ontvangen uit de hand van de rechtvaardige Rechter. Het zal voor een onbekeerde ziel een zeer bange dag zijn, wanneer zij voor de rechtvaardige Rechter moet verschijnen. Maar voor een kind van God is die dag de beste dag en daarom kunnen ze wel eens verlangen naar die dag waarop zij de kroon zullen ontvangen. "O, Heere, wanneer komt die dag, dat ik bij U wezen mag." Op die dag zal Paulus gekroond worden. "En niet alleen mij," zegt Paulus, "maar ook aan allen die Zijn verschijning liefgehad hebben." Alleen diegenen ontvangen de zegekroon, die het leven niet meer in eigen hand konden houden, wier verwachting alleen van Hem is en die Zijn verschijning hebben liefgehad. Leest u het goed? Die Zijn verschijning hebben liefgehad! Dat betekent dat de Heere aan zijn kinderen verschenen is in de tijd en zij hebben Zijn verschijning liefgehad. Tegenwoordig roemt men in een verborgen Christus, zonder openbaring, zonder vereniging. Geloof het niet! Want Hij wordt zaligmakend geopenbaard aan elk kind van

God hierin in de tijd. Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde, zegt de Schrift. Waar verschijnt Hij? Hij verschijnt in het leven van een volk dat verloren ligt voor God. Die moeten zeggen: "Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig." Hij verschijnt als daar een verloren zondaar ligt. En als Hij zegt dat Hij gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Zouden zij Zijn verschijning niet hebben liefgehad? Maar dan moeten wij eerst weten wat het is om verloren voor God te liggen. Want alleen zij hebben Zijn verschijning liefgehad! Ik ben gekomen en verschenen, niet om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekering. Dan verschijnt Hij als Profeet, Priester en Koning, in het leven van Gods kinderen, om Zich aan hen bekend te maken en hun zielen te vertroosten. Dan verschijnt Hij om Zich te openbaren in Zijn bloed dat reinigt van alle zonden. Daar verschijnt Hij aan die zwarte zondaren, om Zijn Bloed te tonen en hen daarin te wassen en te reinigen, want alleen Zijn verschijning kan dat heil bewerken. Dan verschijnt Hij met Zijn verdiensten, Zijn volkomen gerechtigheid en heiligheid en bekleed die zwarte zondaren daarmee. Hij verschijnt daar ook met Zijn liefde, die uitgestort wordt in het hart. Weet u wat dat volk daar gaat uitroepen: "Hij ondersteune Mij met de flessen, want ik ben krank van liefde." Dat volk ziet uit naar nieuwe verschijningen en openbaringen van Hem in hun leven. Want het is niet zo dat zij zeggen: Hij is mij verschenen en daar kan ik het heel mijn leven mee doen. Wat kan het verlangen naar een nieuwe komst van Zijn verschijning in de ziel groot zijn. Dan bedelen zij wel eens met het hooglied: "Heere, kom nog eens over, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen om mij nog eens toe te roepen: "Ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik, Ik ben Uw heil alleen." O, lieve Heere, verschijn nog eens in Uw eigen werk, om dat te bevestigen en mij nog te doen delen in de blijkjes van Uw gunst en de uitlatingen van Uw liefde. Verschijn nog eens Heere, om Uw gemeenschap te mogen ervaren en omhels mij nog eens met Uw Middelaarsarmen. Die zijn verschijning hier hebben liefgehad, zullen ook straks Zijn verschijning liefhebben, wanneer Hij komt op de wolken des Hemels, waar Hij verheerlijkt zal worden en Zijn volk gekroond. Alle vijanden worden dan onder Zijn voeten verpletterd, alle ongerechtigheid zal dan weggedaan worden en daar zal komen een nieuwe Hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal. Paulus leefde niet voor zichzelf, want genade is gunnend en mededeelzaam. Hij ziet het namelijk niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen die Zijn verschijning hebben liefgehad. Dan nog dit! Wat zullen Gods kinderen straks met die kroon doen, die zij ontvangen hebben uit de hand van de rechtvaardige Rechter? Nee, dat zal niet moeilijk zijn voor hen, want die zullen zij werpen aan de voeten van het Lam. Niet ons, oh Heere, niet ons, maar Uw Naam alleen wordt de ere toegebracht en het Lam dat voor de troon staat. Dan zullen ze de Heere eeuwig leven, omdat Hij het heeft gedaan. Die kroon die zij ontvangen hebben, getuigt van een eenzijdig Godswerk en daarom zullen zij die kronen afwerpen, opdat God alleen de eer krijgt en het Lam dat geslacht werd van voor de grondlegging der wereld. Dat zijn eer met deze heerlijke toekomst mag klimmen uit het stof. Amen.